

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/185/2022
Identifikačné číslo spisu: 7919204154
Dátum vydania rozhodnutia: 31.01.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Nora Halmová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:7919204154.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne obchodnej spoločnosti SLADOVNĀ, a. s., Michalovce, Michalovce, Močarianska 14, IČO: 36 184 187, zastúpenej advokátom JUDr. Jurajom Kusom, Michalovce, Námestie osloboditeľov 10, proti žalovanej Slovenská republika, za ktorú koná Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava, Štefanovičova 5, o náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom, vedenom na Okresnom súde Trebišov pod sp. zn. 17C/43/2019, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 9. marca 2022 č. k. 11Co/29/2021-184, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej n e p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trebišov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 13. júla 2021 č. k. 17C/43/2019-141 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala náhrady škody zo zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci podľa zákona č. 514/2003 Z. z. zákon o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“). Žalobkyňa tvrdila, že na základe jej elektronických colných vyhlásení č. 0531110811578 zo dňa 3. apríla 2018, č. 0531110811570 zo dňa 3. apríla 2018 a č. 0531110811542 zo dňa 4. apríla 2018, ktorých obsahom bola automatizovane vyplnená žiadosť o pridelenie colnej kvóty č. 096708, Colný úrad Michalovce, pobočka Colného úradu Čierna nad Tisou (ďalej tiež len „colný úrad“) prepustil do režimu voľného obehu s nulovou sadzbou cla spolu 629,20t nepražného sladu s kódom kombinovanej nomenklatúry 11071099, dovezeného z Ukrajiny. Žalovaná tak podľa žalobkyne urobila preto, že bez riadneho preskúmania existujúceho stavu vychádzala z toho, že colná kvóta na predmetný tovar nebola v tom čase vyčerpaná a nepovažovala sa ani za kritickú. Následne listom zo dňa 6. apríla 2018 colný úrad požiadal žalobkyňu, aby z dôvodu nepridelenia colnej kvóty opravil colné vyhlásenia. V reakcii na to žalobkyňa listom zo dňa 18. apríla 2018 colnému úradu oznámila, že colné vyhlásenia neopraví, nakoľko slad bol dovezený v rámci voľných colných kvót. Dňa 18. mája 2018 colný úrad doručil žalobkyňi oznámenie o začatí konania vo veci dodatočného vymerania

colného dlhu a v tomto konaní dňa 26. júna 2018 žalobkyňa vymeral dovozné clo a DPH v celkovej výške 98 910,24 eura, ktoré žalobkyňa zaplatila. Podľa argumentácie žalobkyne colný úrad riadne nepreskúmal jeho žiadosti o využívanie colnej kvóty a následkom toho prepustil tovar do voľného obehu s nulovým clom i napriek tomu, že v tom čase už boli kvóty vyčerpané. Žalobkyňa prezentovala, že ak by bol colný úrad v tomto smere dôsledný, v čase prijatia colných vyhlásení (3.4 a 4.4.2018) by vedel, že colná kvóta už bola vyčerpaná, respektíve kritická. Za tohto stavu by žalobkyňa dovoz nerealizovala, pretože dovozné clo by bolo pre spoločnosť finančne stratové. Nakoľko ale v dôsledku pochybenia colného úradu k dovozu došlo, žalobkyňa tvrdila, že jej v rozsahu zaplateného colného dlhu (98 910,24 eura), vznikla škoda. Súd svoje rozhodnutie odôvodnil právne ustanoveniami § 1 písm. a), § 2 písm. a), § 3 ods. 1, § 9 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. a vecne tým, že sa podrobne venoval nesprávnemu úradnému postupu a odkázal na rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/60/2003 a 4Cdo/24/2004. Na podklade týchto všeobecných úvah súd prvej inštancie vyvodil záver, že k žalobkyňin tvrdenému nesprávnemu úradnému postupu colného úradu nedošlo, nakoľko žalobkyňou vytýkanému konaniu/nekonaniu chýba základný zodpovednostný prvok spočívajúci v protiprávnosti. Súd prvej inštancie v tejto spojitosti skonštatoval, že zo strany colného úradu nedošlo k porušeniu žiadnej povinnosti, na plnenie ktorej bol zaviazaný. Naopak, považoval za preukázané, že žalobkyňa nevyužila všetky zákonné možnosti nápravy. Akcentoval, že proti rozhodnutiu Colného úradu Michalovce, pobočka colného úradu Čierna nad Tisou č. 362748/2018 zo dňa 26. júna 2018, ktorým mu bolo dodatočne vymerané dovozné clo v sume 82 425,20 eura podľa článku 77 ods. 1 písm. a) Nariadenia Európskeho Parlamentu a Rady EÚ č. 952/2013 z 9.10.2013, ktorým sa ustanovuje Colný kódex Únie a vyrubená daň z pridanej hodnoty v súlade s § 12 a § 21 ods. 1 písm. a) a ods. 2 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov v sume 16 485,04 eura, spolu v sume 98 910,24 eura, žalobkyňa nepodala odvolanie a neiniciovala preskúmanie jeho zákonnosti ani po nadobudnutí právoplatnosti. Za tohto stavu podľa názoru súdu prvej inštancie nemožno konštatovať, že došlo k nesprávnemu úradnému postupu, keď príslušné orgány postupovali v súlade so zákonom - oznámili žalobkyňi začatie konania vo veci dodatočného vymerania colného dlhu a vyzvali ju na písomne vyjadrenie a následne pristúpili k vydaniu rozhodnutia. Súd prvej v tejto spojitosti odmietol argument žalobkyne, že proti rozhodnutiu o vymeraní colného dlhu sa neodvolala, lebo by mala v odvolacom konaní nulovú šancu na úspech a rovnako by nemohla byť úspešná ani v správnom súdnictve pri podaní žaloby o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia. Súd prvej inštancie rozhodol o trovách konania tak, že procesne úspešnej žalovanej priznal nárok na ich plnú náhradu s použitím ust. § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 9. marca 2022 č. k. 11Co/29/2021-184 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žiadnej zo strán nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobkyňa v odvolacom konaní nespochybnila kľúčový úsudok súdu prvej inštancie, že colný úrad sa nedopustil vytýkaného pochybenia, a teda že žalobkyňou tvrdený zodpovednostný titul nie je daný. Už len z tohto dôvodu bolo potrebné považovať záver prvoinštančného súdu o nenaplnení zákonných predpokladov pre vznik zodpovednosti štátu za škodu za správny. Odvolací súd zároveň poznamenáva, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené sporovou stranou, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných stranami sporu. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 3. júla 2003 sp. zn. IV. ÚS 115/2003). Z týchto dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny s použitím ust. § 387 ods. 1 CSP, a to v napadnutom zamietavom výroku i v závislom výroku o trovách konania, majúcom správny základ v plnom procesnom úspechu žalovanej v spore. Z pohľadu odvolacieho súdu žalobkyňa nie len že nepreukázala, ale ani len zmysluplne nevysvetlila ako colný úrad svojím postupom procedurálne nadväzujúcim na už uskutočnený dovoz, mohol vyplývať na rozhodnutie žalobcu realizovať/nerealizovať zmysľaný obchod. Zároveň poukázal na to, že rovnako ako colný úrad, mala prístup k informáciám o stave pridelených a voľných colných kvót tiež žalobkyňa prostredníctvom

internetovej stránky Finančnej správy SR. Pridelenie voľných kvót vždy podlieha väčšiemu či menšiemu riziku, práve na jeho elimináciu slúži informácia o kritickom stave colnej kvóty, ktorá bola žalobkyni rovnako dostupná. Odvolací súd uviedol, že žalobkyňa sa mohla sama presvedčiť o orientačnom charaktere informácie, s ktorou v danom prípade pracoval aj colný úrad. Žalobkyňa príčinu tvrdenej škody ani nevzhladla v nedostatkoch v informačnom systéme colných kvót a nepoprela tvrdenie žalovanej, že údaj o tom, že k vyčerpaniu colnej kvóty došlo už dňa 28. marca 2018 a bol v informačnom systéme zavedený až 4. apríla 2018 o 15 hod. 26 min. Podľa nazerania odvolacieho súdu povinnosť zaplatiť clo a doplatiť DPH v sume žalovanej náhrady škody, vyplynula zo skutočnosti, že čase prijatia colných vyhlásení so žiadosťou o využívanie colnej kvóty (čl. 77 ods. 1 písm. a) Nariadenie Európskeho parlamentu a rady (EÚ) č. 952/2013), bola kvóta vyčerpaná, pričom následný procesný postup colného úradu už na existenciu takto vzniknutého colného dlhu, nemal vplyv.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie (ďalej len „dovolateľka“), ktoré odôvodnila ustanoveniami § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.1. Žalobkyňa vyvodzujúc dovolanie z ustanovenia § 420 písm. f) CSP uviedla, že tvrdenie odvolacieho súdu v bode 11. napadnutého rozhodnutia považovala za zmatečné, nepravdivé a v rozpore so skutkovým a právnym stavom veci. Žalovaná prostredníctvom Colného úradu Michalovce sa svojim konaním dopustil nesprávneho úradného postupu tým, že konal v rozpore s článkom 49 ods. 1, 50 ods. 1 a 53 ods. 1 Vykonávacieho nariadenia (EÚ) 2015/2447 z 24. novembra 2015, tiež v rozpore s článkom 74 ods. 1, ods. 2 Colného kódexu Únie. Colný úrad riadne nepreskúmal žiadosť spoločnosti zo dňa 3. apríla 2018 a 4. apríla 2018 o využívanie colnej kvóty, ktorú spoločnosť podala tromi colnými vyhláseniami na prepustenie tovaru do voľného obehu. Spoločnosť podala žiadosť o pridelenie kvóty č. 096708 spolu s tromi colnými vyhláseniami 3. apríla 2018 a 4. apríla 2018, keď navrhla prepustiť tovar do režimu voľný obeh s nulovou sadzbou cla. Z oznámenia colného úradu zo 17. mája 2018 je zrejmé, že kvóta č. 096708 bola vyčerpaná ešte 28. marca 2018. O tejto skúsenosti sa mal colný úrad dozvedieť až 4. apríla 2018 o 15 hod. 26 minút, kedy mu malo byť prostredníctvom internetu na serveri oznámené, že uvedená kvóta je vyčerpaná. Z uvedeného je zrejmé, že nesprávneho úradného postupu sa dopustila žalovaná a nie žalobkyňa. Neobstalo ani tvrdenie súdu prvej inštancie, ani odvolacieho súdu, že žalovaná neporušila žiadnu právnu povinnosť, na plnenie ktorej by bol štát zaviazaný. Možno tak ustáliť, že je nelogické a zmatečné tvrdenie odvolacieho súdu v napadnutom rozhodnutí, že nákup tovaru a jeho dovoz časovo predchádzal podaným colným vyhláseniami v dňoch 3. apríla a 4. apríla 2018. Tieto udalosti predsa nemôžu zbaviť zodpovednosti žalovanej za nesprávny úradný postup. Podľa § 3 ods. 1 písm. d) zákona č. 514/2003 Z. z. štát zodpovedá za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci pri výkone verejnej moci, nesprávnym úradným postupom. Podľa § 3 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. ide o objektívnu zodpovednosť štátu a nemožno sa jej zbaviť. Podľa dovolateľky, nie žalobkyňa ale žalovaná mala povinnosť sa presvedčiť v informačnom systéme APV KVÓTY2, či colná kvóta je voľná alebo kritická v čase, keď pripúšťa tovar do režimu voľný obeh s nulovou sadzbou cla (3. apríla 2018 a 4. apríla 2018). Zodpovednosť za funkčnosť informačného systému nemala žalobkyňa ale žalovaná. Odvolací súd sa nevyjadril k otázke využitia opravného prostriedku proti rozhodnutiu colného úradu, ktorým dovymeral colný úrad žalobkyni colný dlh vo výške 98 910,24 eura. Žalovaná sa dopustila nesprávneho úradného postupu, keď prepustila tovar do režimu voľný obeh bez cla v rámci colnej kvóty a dostatočne nepreverila, že colná kvóta bola v dňoch 3. apríla 2018 a 4. apríla 2018 už vyčerpaná resp. kritická, lebo už v tom čase sa využilo 90 % celkového objemu danej colnej kvóty. Odvolací súd napadnuté rozhodnutie nezdôvodnil tak, ako vyžaduje ustanovenie § 220 ods. 2 CSP. Napadnuté rozhodnutie je preto podľa dovolateľky nepreskúmateľné a prekvapivé.

3.2. Podľa názoru dovolateľky je tiež dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP (odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu). Ako podklad svojej argumentácie uviedla odkaz na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 14. júna 2022 sp. zn. IV. ÚS 157/2022-36, podľa ktorého žalobkyňa nemá povinnosť uvádzať konkrétne rozhodnutie dovolacieho súdu, ktorým sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. V bode 42. nálezu ústavný súd uviedol, že sa nestotožňuje s postojom najvyššieho súdu, podľa ktorého povinnou obsahovou náležitosťou dovolania odôvodneného nesprávnym právnym posúdením veci, je uvedenie konkrétneho rozhodnutia (judikatúry) dovolacieho súdu. Označenie konkrétneho rozhodnutia najvyššieho súdu nie je v zmysle § 428 CSP

obligatórnou náležitosťou dovolania. Dovolateľ prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP obligatórne odôvodní tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom veci a dotknutý dovolací dôvod vymedzí tak, že uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a súčasne uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. Argumentácia dovolateľa konkrétnou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu je nad rámec zákonných požiadaviek a dovolací súd ňou nie je viazaný.

3.3. Dovolateľka navrhla, aby dovolací súd podľa § 449 a § 450 CSP zrušil napadnuté rozhodnutie a vrátil vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie a žalobkyni priznal náhradu trov dovolacieho konania.

4. Žalovaná sa k dovolaniu žalobkyne nevyjadрила

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Dovolateľka vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, jeho, zmätočnosť, prekvapivosť a rozpor so skutkovým a právnym stavom veci.

8. Základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 CSP, dovolací súd skúma primárne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a) až f) CSP pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a) až f) CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

9. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

10. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

11. V danom prípade dovolací súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňa náležitosti odôvodnenia rozhodnutia (§ 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP), a preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľné či nedostatočne odôvodnené. Odôvodnenie rozsudku zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené, aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť.

12. Uvedený záver bol dostatočne odôvodnený v bodoch 11. a 12. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, v ktorých odvolací súd uviedol, že žalobkyňa nepreukázala, aby zo strany colného úradu došlo k porušeniu či zanedbaniu právnych povinností, už vôbec nie aby príčina tvrdeného majetkového úbytku, ergo zaplateného cla a doplatku dane z pridanej hodnoty na základe právoplatného rozhodnutia, mala pôvod práve v nedostatkoch v úradnom postupe tohto orgánu. Z pohľadu odvolacieho súdu žalobkyňa nie len že nepreukázala, ale ani len zmysluplne nevysvetlila ako colný úrad svojím postupom, procedurálne nadväzujúcim na už uskutočnený dovoz, mohol vplývať na rozhodnutie žalobkyne realizovať/nerealizovať zamýšľaný obchod. V logickom kontraste so žalobkyňou prezentovanou súvislosťou, že pokiaľ by colný úrad neprepustil tovar do režimu voľného obchodu s nulovou sadzbou cla, tovar z Ukrajiny by nedoviezol, je už len fakt, že v čase podania colných vyhlásení dňa 3.4.2018 a 4.4.2018 mala žalobkyňa tovar nesporne už zakúpený a aj dovezený v železničnej stanici v Čiernej nad Tisou. Z toho vyplývalo, že dovoz tovaru ako taký colným vyhláseniam a nadväzujúcemu postupu colného úradu časovo, a preto nevyhnutne i kauzálne predchádzal. Odvolací súd zároveň poukázal na to, že rovnako ako colný úrad, mal prístup k informáciám o stave pridelených a voľných colných kvót tiež žalobkyňa prostredníctvom internetovej stránky Finančnej správy SR a zdôraznil tiež skutočnosť, že už zo samotnej podstaty fungovania colných kvót (prideliť ich Komisia (EÚ), na základe žiadostí v colných vyhláseniach s časovým odstupom, vyplýva, že pridelenie voľných kvót vždy podlieha väčšiemu či menšiemu riziku. Práve na jeho elimináciu slúži informácia o kritickom stave colnej kvóty, ktorá bola žalobkyňi rovnako dostupná. Odvolací súd zastal názor, že už pri bežnej starostlivosti, ktorá sa u podnikateľa v obchodnom styku (v medzinárodnom zvlášť) prirodzene očakáva, dovozca uchádzajúci sa o voľnú colnú kvótu sa presvedčí o jej stave ešte pred samotným dovozom. Odvolací súd predpokladá, že tak urobila aj žalobkyňa prostredníctvom už zmieneného informačného nástroja. Ak sa tak skutočne stalo, žalobkyňa sa mohla sama presvedčiť o len orientačnom charaktere informácie, s ktorou v danom prípade pracoval aj colný úrad. Odvolací súd napokon dodal, že žalobkyňa príčinu tvrdenej škody ani nevzhládla v nedostatkoch v informačnom systéme colných kvót (v aplikačnom vybavení APV KVOTY2, využívanom colným úradom) a že v tejto spojitosti nepoprel tvrdenie žalovanej, že údaj o tom, že k vyčerpaniu colnej kvóty došlo už dňa 28. marca 2018, bol v ním používanom informačnom systéme zavedený až dňa 4.4.2018 o 15 hod. 26 min. V tejto konštelácii ale logicky vyvstáva otázka, ako za danej situácie mal podľa predstavy žalobkyne postupovať colný úrad, aby učinil zadosť jeho predstave o riadnom preverení platnosti colnej kvóty. Podľa nazerania odvolacieho súdu povinnosť zaplatiť clo a doplatiť DPH v sume žalovanej náhrady škody, vyplynula zo skutočnosti, že čase prijatia colných vyhlásení so žiadosťou o využívanie colnej kvóty (čl. 77 ods. 1 písm. a) Nariadenie

Európskeho parlamentu a rady (EÚ) č. 952/2013), bola kvóta vyčerpaná, pričom následný procesný postup colného úradu už na existenciu takto vzniknuteho colného dlhu, rovnako ako na správanie sa žalobkyne pri samotnom dovoze (ako je bližšie rozvedené už vyššie), nemal vplyv.

13. Podľa názoru súdu prvej inštancie v prejednávanej veci vyvodzovanej zodpovednosti štátu za nesprávny úradný postup chýba základný zodpovednostný prvok spočívajúci v protiprávnosti, pretože nedošlo k porušeniu žiadnej povinnosti, na plnenie ktorej by štát bol zaviazaný. Z vykonaného dokazovania vyplýva, že žalobkyňa nevyužila všetky zákonné možnosti predtým, ako sa obrátila so žalobou na súd. Colný úrad Michalovce, pobočka colného úradu Čierna nad Tisou vydal dňa 26. júna 2018 rozhodnutie, č. 362748/2018, ktorým dodatočne vymeral sumu dovozného cla, ktorá vznikla podľa článku 77 ods. 1 písm. a) Nariadenia Európskeho Parlamentu a Rady EÚ č. 952/2013 z 9.10.2013, ktorým sa ustanovuje Colný kódex Únie a vyrubil daň z pridanej hodnoty v súlade s § 12 a § 21 ods. 1 písm. a) a ods. 2 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov, právnickej osobe SLADOVNĀ, a. s. Michalovce, Močarianska 14, Michalovce z tovaru sklad nepražný ostatný, ktorý bol prepustený do voľného obehu 40 00 na základe elektronických colných vyhlásení, v sume 82 425,20 eura, DPH v sume 16 485,04 eura, spolu v celkovej sume 98 910,24 eura. Z vykonaného dokazovania nevyplýva, že by žalobkyňa využila, vyčerpala prostriedok na dosiahnutie nápravy nesprávneho úradného postupu v tom, že proti predmetnému rozhodnutiu colného úradu nepodala odvolanie aj napriek poučeniu o možnosti podať proti nemu odvolanie a následne možnosti jeho preskúmania súdom po nadobudnutí právoplatnosti. V danom prípade podľa názoru súdu nemožno konštatovať, že došlo k nesprávnemu úradnému postupu, keď príslušné orgány postupovali v súlade so zákonom, oznámili žalobkyni začatie konania vo veci dodatočného vymierania colného dlhu a vyzvali ju na písomne vyjadrenie a následne pristúpili k vydaniu rozhodnutia. Podľa názoru súdu neobstalo ani tvrdenie žalobkyne, keď uviedla že proti rozhodnutiu o dovymieraní colného dlhu zo dňa 26. júna 2018 sa neodvolala, lebo žalobkyňa by mal v odvolacom konaní nulovú šancu na úspech a rovnako by nemohla byť úspešná ani v správnom súdnictve pri podaní žaloby o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia

14. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu sa vysporiadalo s podstatnými odvolacími námietkami a ostatnými rozhodujúcimi skutočnosťami. Myšlienkový postup odvolacieho súdu je dostatočne vysvetlený s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Z uvedeného je teda zrejmé, ako a z akých dôvodov odvolací súd rozhodol a podľa názoru odvolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu všetky náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že žalobkyňa sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožnila a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jej predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľka so závermi vyjadrenými v odôvodnení napadnutého rozhodnutia nesúhlasila a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

15. V tomto kontexte hodno zdôrazniť, že prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nezakladá skutočnosť, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočíva na nesprávnych právnych záveroch, nakoľko nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP (porov. R 24/2017). Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/70/2014). Skutočnosť, že dovolatelia majú odlišný právny názor než odvolací súd, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje nimi tvrdenú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

16. Podľa názoru dovolateľky je tiež dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP ako podklad svojej argumentácie uviedla odkaz na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 14. júna 2022 sp. zn. IV. ÚS 157/2022-36.

17.1. Dovolanie prípustné podľa ustanovenia § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (ustanovenie § 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (ustanovenie § 432 ods. 2 CSP). Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (ustanovenie § 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj ustanovenie § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa ustanovenia § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť, z čoho konkrétne vyvodzuje prípustnosť dovolania a v spojitosti s tým označiť v dovolaní náležitým spôsobom tiež dovolací dôvod (sp. zn. 1Cdo/17/2019, sp. zn. 2Cdo/225/2018, sp. zn. 3Cdo/142/2018, sp. zn. 4Cdo/10/2018, sp. zn. 5Cdo/9/2019, sp. zn. 7Cdo/1/2018, sp. zn. 8Cdo/94/2018). V dôsledku spomenutej viazanosti neskúma dovolací súd správnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

17. V prípade uplatnenia dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci, je riadne vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu v zmysle ustanovenia § 432 ods. 2 CSP nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 CSP. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP). Dovolací súd v prvom rade uvádza, že otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu, ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Je potrebné však zdôrazniť, že otázkou relevantnou podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP môže byť výlučne iba tá právna otázka, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil svoje rozhodnutie. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom.

18. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický odklon jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Najvyšší súd k tomu v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 6/2017 (podobne tiež napríklad v rozhodnutiach sp. zn. 4Cdo/95/2017 a sp. zn. 7Cdo/140/2017) uviedol, že v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, by mal dovolateľ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená.

19. Bez konkretizovania podstaty odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým nahrádzať aktivitu dovolateľa, resp. advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa (sp. zn. 2Cdo/167/2017, sp. zn. 3Cdo/235/2016, sp. zn. 5Cdo/13/2018, sp. zn. 7Cdo/114/2018, sp. zn. 8Cdo/78/2017). Žalobkyňa (zastúpená v dovolacom konaní kvalifikovaným právnym zástupcom) v danom prípade túto (procesnú) povinnosť nesplnila. V dovolaní vytkla súdom nižšej inštancie nesprávnosť právneho posúdenia veci podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP odkázaním sa len na nález

ústavného súdu, ktorý uvádza, že argumentácia dovolateľa konkrétnou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu je nad rámec zákonných požiadaviek a označenie konkrétneho rozhodnutia najvyššieho súdu nie je v zmysle § 428 CSP obligatórnou náležitosťou dovolania.

20. Dovolací súd dospel k záveru, že v odôvodnení dovolania podaného z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, absentuje uvedenie relevantnej právnej otázky zásadného právneho významu, ktorú odvolací súd riešil nesprávne, ako aj konkretizácia dovolacieho dôvodu, t. j. odôvodnenie odklonu od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP). Žalobkyňa, ktorá sa v dovolaní všeobecne nestotožnila so skutkovými a právnymi závermi odvolacieho súdu, taktiež neoznačila ani jedno relevantné rozhodnutie v kontexte riešeného sporu dovolacieho súdu, ktoré by v zmysle právnych záverov najvyššieho súdu vyjadrených v judikáte R 71/2018 bolo možné zaradiť do pojmu ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu (ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP). Uvedené tak obsahovo a významovo nezodpovedá požiadavkám pre vymedzenie dovolacieho dôvodu v zmysle ustanovenia § 432 ods. 2 CSP. Ako už bolo zmienené sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 CSP. Z uvedeného je zrejmé, že nebolo možné uskutočniť meritórny dovolací prieskum, nakoľko obsah dovolania a vymedzenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP nemalo zákonom vyžadované náležitosti. Pokiaľ by dovolací súd za tohto stavu nebral do úvahy absenciu náležitostí prípustnosti dovolania a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný dovolací prieskum, priečiaci sa nielen všeobecnej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj konkrétnemu cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Postup dovolacieho súdu by v takom prípade dokonca porušil základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (sp. zn. II. ÚS 172/03).

21. Ústavný súd v Náleze III. ÚS 278/2022-66 si uvedomuje, že v ostatnom období viackrát vyslovil porušenie základných práv v dôsledku nadmerne formalistických prístupov najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho k posudzovaniu obsahu dovolaní sťažovateľov. Dôsledné napĺňanie požiadavky, aby najvyšší súd odmietol formalizmus pri rozhodovaní v dovolacom konaní (teda, aby „nezatváral oči“ pred tým, čo je v dovolaní namietané), však nemôže dospieť do polohy opačného extrému, keď najvyšší súd v dovolaní „nájde“ aj kritiku, ktorú v ňom dovolateľ v skutočnosti nevyjadril. Ústavný súd už opakovane judikoval, že úlohou najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho je pokúsiť sa autenticky porozumieť dovolateľovi - jeho textu ako celku, ale na druhej strane nemožno dotvárať vec na úkor procesnej protistrany. Ide o dialóg, ale nie o právnu pomoc (I. ÚS 336/2019, III. ÚS 580/2021, III. 198/2022). Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu dovolacej otázky (porov. tiež Hlušák, M. Glosa k uzneseniu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/6/2017 zo 6. 3. 2017 In. Súkromné právo 3/2017, s. 129; Gešková, K. Glosa k uzneseniu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/58/2017 - odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a/ako otázka zásadného právneho významu. In. Súkromné právo 4/2018, s. 170).

22. Ústavný súd vo svojich rozhodnutiach už viackrát konštatoval (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010), že rešpektuje kompetenciu najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom posudzovať otázku prípustnosti podaného dovolania a že je v prvom rade vecou najvyššieho súdu určovať koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto je prijateľná z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, ale ani formalistická a aby bola čo najustálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu. Uvedené východiská sa pochopiteľne vzťahujú nielen na prípustnosť, ale aj celkovú aplikáciu noriem o dovolaní (I. ÚS 75/2021).

23. Najvyšší súd uvádza, že dovolateľka v predmetnom dovolaní namietala skutkový stav - nesprávny úradný postup žalovanej, keď prepustila tovar do režimu voľný obeh bez cla v rámci colnej kvóty a dostatočne nepreveril, že colná kvóta bola v dňoch 3. apríla a 4. apríla 2018 už vyčerpaná, resp. kritická, lebo už v tom čase sa využilo 90 % celkového objemu danej colnej kvóty.

23.1. Najvyšší súd sa s dovolaním žalobkyne vyrovnal tak, že rozoberal text dovolania a dospel k tomu, že z neho nie je zrejmé jednak to, o akú právnu otázku by malo ísť a od ktorého rozhodnutia najvyššieho súdu sa mal krajský súd odkloniť. Dovolací súd si právnu otázku dovolania nevedel vyabstrahovať vzhľadom k tomu, že dovolateľka namietala len skutkový stav veci. Dovolací súd si plne uvedomuje, že by bolo v rozpore s princípmi spravodlivého procesu, pokiaľ by sa pri posudzovaní dovolania uplatňoval prílišný formalizmus. V rozpore s týmito princípmi ale nie je prístup majúci na zreteli, že ustanovenia CSP vyžadujú istú mieru formálneho a obsahového vyjadrenia dôvodov, z ktorých procesná strana vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania. Ak však dovolanie aj po zameraní sa dovolacieho súdu na jeho obsah (§ 124 CSP) zostáva naďalej nejednoznačné alebo nejasné v tom, že z neho nemožno s istotou usúdiť, ktorú právne významnú otázku mala dovolateľka na mysli, je potrebné mať na zreteli, že právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v ustanoveniach CSP nedáva žiadny priestor pre uplatnenie domniek alebo dedukcií dovolacieho súdu alebo jeho dohadov o tom, ktorú z viacerých právnych otázok riešených prvoinstančným a odvolacím súdom mala dovolateľka (jeho advokát) na mysli pri formulovaní dovolania.

24. Najvyšší súd nemá trvať na dokonalej formulácii dovolacích otázok, ale má zohľadniť aj špecifiká danej veci tak, aby jeho právny záver bol nielen aplikovateľný na množstvo obdobných situácií, ale aj adresný a reagujúci na konkrétne okolnosti prípadu. Je potrebné rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť dovolania, no táto interpretácia nemôže byť nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd, svojoľná a formalistická.

25. Strany sporu majú v konaní rovnaké postavenie spočívajúce v rovnakej miere možností uplatňovať prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem prípadu, ak povaha prejednávanej veci vyžaduje zvýšenú ochranu strany sporu s cieľom vyvažovať prirodzene nerovnovážne postavenie strán sporu (čl. 6 ods. 1 CSP).

26. Rovnosť pred súdom je len výrazom rovnosti strán civilného sporového konania. Rovnosť pred zákonom a rovnosť pred súdom je obsahom toho istého pojmu a znamená rovnaké postavenie oboch procesných strán pri aplikácii hmotných i procesných predpisov ktorýmkoľvek súdom voči ktorémukoľvek účastníkovi konania. Zásada rovnosti strán v civilnom procese sa prejavuje vytváraním rovnakých procesných podmienok a rovnakého procesného postavenia subjektov, o právach a povinnostiach ktorých rozhoduje civilný súd.

27. Najvyšší súd dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne v časti, v ktorej namietala vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné a argumentácia dovolateľky, týkajúca sa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP, je nedostatočná a nie je v podanom dovolaní vymedzená spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniam § 431 až § 435 CSP. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd v tejto časti odmietol podané dovolanie podľa ustanovenia § 447 písm. f) CSP, v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi, alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

28. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 druhá veta CSP).

29. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.